

การเคลื่อนไหวนั้น

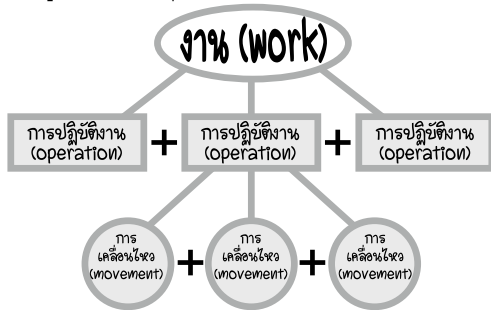
มีมุดะหรือเปล่า ?

หากวิเคราะห์งานและแบ่งย่อยการเคลื่อนไหวที่ละงาน จะทำให้เราค้นพบมุดะและวิธีกำจัดมุดะนั้น

ระบบการผลิตแบบโตโยต้า มุดะ 7 อย่างและ "มุดะจากการเคลื่อนไหว"

มุดะ (ความสูญเปล่า) คืออะไร ในระบบการผลิตแบบโตโยต้า มีการแบ่งมุดะออกเป็น 7 อย่าง เช่น มุดะจากการผลิตมากเกินไป มุดะจากการรองาน มุดะจากการเคลื่อนย้าย เป็นต้น

ในบรรดามุดะ 7 อย่างนั้นที่กำจัดได้ง่ายและรวดเร็วที่สุด คือ มุดะจากการเคลื่อนไหว ครั้นนี้เราจะมาดู **มุดะจากการเคลื่อนไหว** นี้ และลองคิดว่าเราจะกำจัดมุดะเหล่านี้ได้อย่างไร

ดังนั้น จึงหนีบหลอดยาสีฟันด้วยคลิปหนีบตัวใหญ่ ยาสีฟันที่บีบขึ้นข้างบนแล้วจะไม่ย้อนกลับลงล่าง ทำให้สามารถลดการเคลื่อนไหวที่เป็นมุดะ คือ การบีบออกมาจากกันทุกครั้งที่

การเคลื่อนไหวคืออะไร? มุดะจากการเคลื่อนไหวคืออะไร?

การเคลื่อนไหว คืออะไรกันแน่ **งาน (work)** ประกอบด้วย **การปฏิบัติงาน (operation)** เช่น จัดทำเอกสาร แปรรูปชิ้นงาน เดินเครื่องจักร จัดวางสินค้า เป็นต้น

การปฏิบัติงานประกอบด้วย **การเคลื่อนไหว (movement)** หลายอย่าง เช่น จับวัตถุ ทำการแปรรูป เคลื่อนย้าย เป็นต้น

งาน คือ การปฏิบัติงานหลายงาน และเมื่อจำแนกย่อยการปฏิบัติงานนั้น จะเหลือหน่วยเล็กที่สุดคือ การเคลื่อนไหวแล้ว **มุดะของการเคลื่อนไหว** คืออะไร

ลองคิดถึงงานเขียนหนังสือด้วยปากกา ในกรณีที่เขียนหนังสือด้วยปากกาที่อยู่ในที่เสียบปากกา เมื่อหยิบปากกาที่เขียนหนังสือได้ทันที แต่ถ้าเป็นปากกาที่ปิดปลอกปากกาไว้ วางกลับด้าน และกำลังอยู่ล่ะจะเป็นยังไง

ก่อนอื่น ต้องหยิบปากกา เปลี่ยนมือ ดึงปลอกปากกาออก แล้วต้องเปลี่ยนมืออีกครั้ง...ทำให้จำนวนการเคลื่อนไหวเพิ่มมากขึ้นหากคิดในแนวนี้ จะทำให้เราเห็นการเคลื่อนไหวที่เป็นมุดะ

หรือว่ายาสีฟันในหลอด พอถึงก้นหลอดต้องใช้นิ้วสองนิ้วบีบ ยาสีฟันออกมา ถ้าต้องทำการเคลื่อนไหวแบบนี้ทุกครั้งก็นำราคาและนี่แหละคือ มุดะ

แบ่งย่อยการเคลื่อนไหว เพื่อค้นหามุดะ

พูดง่าย ๆ คำเดียวว่า **การเคลื่อนไหว** แต่จริง ๆ แล้วยังมี การเคลื่อนไหวหลายแบบ และทุกการเคลื่อนไหวไม่เหมือนกัน ต่างมีคุณสมบัติและลักษณะพิเศษต่างกัน

ถ้าเช่นนั้น ในการปฏิบัติงานจริง จะทำอย่างไรจึงจะแยกออกว่าการเคลื่อนไหวนั้นเป็นมุดะหรือไม่

ก่อนอื่นลองแบ่งการเคลื่อนไหวออกเป็น 3 ชนิด คือ การเคลื่อนไหวสุทธิ การเคลื่อนไหวรอง และการเคลื่อนไหวที่เป็นมุดะ

1. การเคลื่อนไหวสุทธิ คือ การเคลื่อนไหวที่ทำให้เกิดมูลค่าเพิ่ม เช่น การเจียชิ้นงาน การบ่ม การเชื่อม เป็นต้น

2. การเคลื่อนไหวรอง คือ โดยตัวมันเองไม่ทำให้เกิดมูลค่าเพิ่ม แต่ด้วยเงื่อนไขของการปฏิบัติงานในปัจจุบันยังไม่สามารถยกเลิกได้ เช่น การจับชิ้นงานที่จะแปรรูป งานปรับตำแหน่งการติดตั้งงานทำความสะอาดเศษฝุ่นผงจากการเจีย เป็นต้น

3. การเคลื่อนไหวที่เป็นมูตะ คือ การเคลื่อนไหวที่ไม่ทำให้เกิดมูลค่าเพิ่ม เช่น การย้ายกองของ การรองงาน การหาของ การไปหยิบของ เป็นต้น

ระบบการผลิตแบบโตโยต้าให้คำจำกัดความไว้ว่า **“สิ่งที่ทำให้เกิดมูลค่าเพิ่ม คือ มูตะ”** หากเป็นไปตามคำจำกัดความนี้ นอกเหนือจาก ข้อ 1. การเคลื่อนไหวสุทธิแล้วถือว่าเป็น **การเคลื่อนไหวที่เป็นมูตะ** ทั้งหมด

ดังนั้น การกำจัดมูตะ ต้องจับตามองที่การเคลื่อนไหวแต่ละอัน แล้วพิจารณาให้ถ่องแท่ว่าเป็นการเคลื่อนไหวแบบใดจาก ข้อ 1-3 หลังจากนั้น

- ยกเลิกการเคลื่อนไหวที่เป็นมูตะ หรือว่า
- ลดการเคลื่อนไหวรอง เปลี่ยนไปใช้วิธีอื่น

จากหลักการพื้นฐาน 4 ประการนี้ เรามาดูตัวอย่างการกำจัดมูตะจากการเคลื่อนไหวที่เป็นรูปธรรมกัน

ลดจำนวนการเคลื่อนไหวให้น้อยลง

วิธีการจับ การพลิกวัตถุ เป็นการเคลื่อนไหวที่มีมูตะอยู่ในการปฏิบัติงานนั้นหรือไม่ ถ้ามีให้ใช้ไอดีเดียว เช่น ใช้ไอดีกับการวางวัตถุจับหรือเครื่องมือให้ไม่ต้องเปลี่ยนวิธีจับหรือไม่ต้องพลิกวัตถุ ก็สามารถเลิกการเคลื่อนไหว เช่น การเปลี่ยนวิธีจับ หรือการพลิกวัตถุได้ หรือหากวางวัตถุจับหรือเครื่องมือตามลำดับการปฏิบัติงาน จะทำให้เลิกการเคลื่อนไหว เช่น การเลือกหรือการยกย้ายได้ เป็นต้น

อีกทั้งหากนำเครื่องมือหลายชิ้นที่ใช้บ่อย ๆ มารวมเป็นชิ้นเดียว ก็จะลดการเคลื่อนไหวในการเลือกหรือการยกย้ายได้เช่นกัน การเคลื่อนไหวที่เป็นมูตะไม่ได้มีเพียงเท่านี้ เพราะการฟังตามองเครื่องมือวัดในที่มองเห็นได้ยาก การต้องจัดวางใหม่ให้เรียบร้อยทุกครั้ง การต้องนับทุกหน ก็นับว่าเป็นมูตะ เนื่องจากในการปฏิบัติงานเหล่านี้ก็มีการเคลื่อนไหวที่ไม่จำเป็นแฝงเร้นอยู่ เราขอมองว่าจะลดมูตะโดยกำจัดการเคลื่อนไหวที่ไม่จำเป็นเหล่านั้นทั้งหมด

หลักการ 4 ประการเพื่อประหยัดการเคลื่อนไหว

แนวคิดในการกำจัดมูตะจากการเคลื่อนไหว

- ลดจำนวนการเคลื่อนไหวให้น้อยลง
- ใช้สองมือพร้อมกัน
- ลดระยะทางการเคลื่อนที่ให้สั้นลง
- ทำให้เคลื่อนไหวได้สบายขึ้น

จะลดจำนวนการเคลื่อนไหวได้อย่างไร ?

หลักการ 4 ประการเพื่อประหยัดการเคลื่อนไหว

ถ้าเช่นนั้น เราจะกำจัดมูตะจากการเคลื่อนไหวอย่างไรดี สิ่งที่จะเป็นตัวบอกไปก็คือ แนวคิด 4 ประการดังที่แสดงในหลักการ 4 ประการเพื่อประหยัดการเคลื่อนไหว

หลักการเพื่อประหยัดการเคลื่อนไหว คือ **“จะทำอย่างไร จึงจะกำจัดมูริ (สิ่งสิ้นกำลัง) มูตะ (ความสูญเปล่า) และมูระ (ความไม่สม่ำเสมอ) ให้หมดไป และปฏิบัติงานได้อย่างประหยัดพลังงาน และเหนื่อยน้อยที่สุด”**

จากแนวคิดพื้นฐานในการไคเซ็น สามารถแบ่งแนวคิดออกได้เป็น 4 ประการ ดังนี้

- ลดจำนวนการเคลื่อนไหวให้น้อยลง
- ใช้สองมือพร้อมกัน
- ลดระยะทางการเคลื่อนที่ให้สั้นลง
- ทำให้เคลื่อนไหวได้สบายขึ้น

ที่มา: วารสาร Creative & Idea Kaizen ฉบับที่ 15 เดือนธันวาคม 2550

สมัครสมาชิกวารสาร Creative & Idea KAIZEN ฉบับนี้...

ฟรี

โปสเตอร์ไคเซ็น 1 ชุด (4 แผ่น)

ฟรี

1 ท่าน

หรือสมัครสมาชิก 5 ท่าน

จ่ายลูกค้าสัมพันธ์สมาชิกวารสาร

โทรศัพท 0 2258-0320-5 ต่อ 1740

ฟรี

1 ท่าน

